

VEDLEGG

ARENA – Senter for europaforskning

Høringsinnspill til forslag om senterpolitikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Pernille Rieker, Senterleder ved ARENA

Vi takker for muligheten til å gi innspill til rapporten om en felles senterpolitikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Hovedinnspill fra ARENA:

Vi vil understreke *viktigheten av at en ny senterpolitikk retter seg mot etablering og organisering av nye sentre, og at den ikke gis tilbakevirkende kraft* på grunnenhetene. Det bør derfor presiseres eksplisitt i dokumentet at allerede etablerte sentre under fakultetet – som TIK og ARENA – ikke skal omfattes av endringer i den nye politikken.

Disse sentrene er grunnenheter ved fakultetet, etablert gjennom egne vedtak med permanente mandater og egne styrings- og administrasjonsreglement. De har dermed en særskilt institusjonell forankring som skiller dem fra forskningssentre opprettet på prosjektbasis eller med tidsbegrenset finansiering. En endring som rokker ved denne forankringen vil kunne skape betydelig usikkerhet om rammevilkår, faglig autonomi og langsiktige strategier.

Vi ber derfor fakultetsstyret tydeliggjøre at den foreslåtte senterpolitikken gjelder som rammeverk for fremtidige etableringer, men ikke får konsekvenser for eksisterende sentre som allerede er integrert i fakultetets struktur og strategi.

Med en slik presisering vil fakultetet både kunne etablere et helhetlig rammeverk for nye initiativer og samtidig ivareta stabiliteten og forutsigbarheten for de etablerte og varige forskningsmiljøene som TIK og ARENA representerer.

Under følger svar på de spesifikke spørsmålene vi er bedt om å svare på:

- *Har grunnenheten innspill til arbeidsgruppens forslag til krav som må være oppfylt for at et senter kan få status som institutt?*

Vi er enig i det arbeidsgruppen forslår her.

- *Har grunnenheten innspill til spørsmålet om hvordan hensynet til undervisningen kan ivaretas i fakultets senterpolitikk?*

Vi er enig i at sentre bør bidra til vertsenhetens undervisning/utdanning. Vi er også opptatt av å sikre at slike bidrag ikke svekker eller konkurrerer med vertsenhetens undervisning, men heller bidrar til å styrke denne gjennom å skape nye muligheter, nettverk og finansieringskilder gjennom koblinger til andre enheter på UiO og/eller utenfor UiO.

- *Har grunnenheten konkrete innspill til hvordan den faglige kompetansen som bygges opp på et senter kan gi varige effekter og positive ringvirkninger for*

vertsenheten og UiO etter at senteret ikke lenger eksisterer som egen organisatorisk enhet?

Dette vil kunne sikres ved at man lyser ut vitenskapelige stillinger innen senterets fagområder for å opprettholde kjernekompetansen.

- *Hvilke særlige spørsmål reiser etablering av fler-/tverrfaglige sentre ved disiplinære institutt for de to foregående kulepunktene?*

Etablering av fler-/tverrfaglige sentre reiser særlige spørsmål knyttet til forankring, ressursfordeling og undervisningsbidrag. Det er viktig å sikre klare rammer for ansvar og eierskap, slik at både senteret og de involverte instituttene får varige gevinster i form av kompetansebygging og faglig utvikling

ØKONOMISK INSTITUTT

Svar fra Økonomisk institutt til høring om senterpolitikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

1) Generell tilbakemelding:

ØI stiller seg bak forslaget til senterpolitikk for SV-fakultetet.

2) Har grunnenheten innspill til arbeidsgruppens forslag til krav som må være oppfylt for at et senter kan få status som institutt?

ØI mener at de kravene som er listet om i arbeidsgruppens innstilling er dekkende. ØI ønsker å understreke kravet om at for at et senter skal kunne bli omdannet til institutt så må det ha et undervisningstilbud og en forskningsprofil som er komplementær ifht eksisterende institutter. Det må godtgjøres at det er etterspørsel etter det potensielle nye studietilbudet.

3) Har grunnenheten innspill til spørsmålet om hvordan hensynet til undervisningen kan ivaretas i fakultets senterpolitikk?

ØI mener at det kommer an på bakgrunnen for etableringen av senteret, og at det ikke er hensiktsmessig å være mer konkret på dette området enn det som innstillingen allerede er.

4) Har grunnenheten konkrete innspill til hvordan den faglige kompetansen som bygges opp på et senter kan gi varige effekter og positive ringvirkninger for vertsenheten og UiO etter at senteret ikke lenger eksisterer som egen organisatorisk enhet?

ØI mener at det er et viktig hensyn å bevare kompetanse som er bygget opp i senterets levetid. Samtidig så må dette balanseres med behovet for å prioritere nye initiativ og fagområder. Dette krever åpen dialog mellom senterledelse og instituttledelsen ved senterets etablering og også underveis i senterets levetid. Faglig kompetanse vil kunne bevares gjennom at instituttet overtar finansiering av ansatte ved senterets opphør, for eksempel gjennom at personer ansatt i tenure- track stillinger får tenure og blir fast ansatte ved instituttet.

5) Hvilke særlige spørsmål reiser etablering av fler-/tverrfaglige sentre ved disiplinære institutt for de to foregående kulepunktene?

ØI mener at det med slike sentre er særlig viktig med klare avtaler mellom institutt (evt instituttene) og senter ved opprettelsen av senteret, som klargjør forpliktelser, kostnadsdeling, inntektsdeling og etterliv. Et organisasjonskart med klare ledelseslinjer bør foreligge.

Institutt for statsvitenskap

ISVs innspill til arbeidet med å utvikle senterpolitikk ved SV-fakultetet.

Vi vil aller først berømme arbeidsgruppen for grundig arbeid. Rapporten gir en nyttig oversikt over senterorganiseringen ved fakultetet og UiO i stort, og den inneholder gode drøftinger av mange og vesentlige problemstillinger knyttet til senterorganisering.

Vi har to sett av kommentarer. Det første adresserer drøftingene i kapittel 1-7, og nærmere bestemt noen av punktene i kapittel 7. Det andre gjelder arbeidsgruppens forslag til felles senterpolitikk (kapittel 8).

Kapittel 7 – punkt 7.2: Fordeling av eksterne inntekter

Neste siste avsnitt berører et veldig viktig punkt som gjerne kunne vært utdypet: «Der prosjektleder/senterleder typisk vil ønske å hente inn nye ressurser, vil vertsenheten ha et ønske om å få dekket mest mulig av eksisterende kostnader via overhead og frikjøp». Vi antar at det med dette menes at senterledere gjerne ønsker å ansette nye folk mens vertsenheter ønsker frikjøp av ansatte, men dette er ikke klart. Videre er det i så fall en påstand vi ikke helt kjenner oss igjen i. Det er ikke så svart/hvitt: det kan også være motsatt i noen tilfeller.

Kapittel 7 – punkt 7.5: Stillingsstruktur

I dette punktet diskuteres et veldig viktig aspekt ved sentre, nemlig ulike stillingskategorier og deres kopling til ulike finansieringskilder: basisbevilgning og konkurranseutsatt offentlig finansiering («ekstern finansiering»).

Vi er enige i at sentre bør være selvfinansierte og generelt ikke belaste basis (utover den forskningstiden faste ansatte selv velger å legge til sentret). Mister man den årlige senterbevilgningen/får senteret ikke inn nok prosjekter, faller grunnlag for senterorganiseringen bort (med mindre det ikke er snakk om et virtuelt senter bestående av kun fast ansatte ved UiO). Samtidig er det noen viktige nyanser som vi ikke synes kommer godt nok fram i dette avsnittet.

Det settes opp et skarpt skille mellom basisfinansiering og ekstern finansiering. Det synes vi ikke er en helt treffende beskrivelse av dagens universitetsvirksomhet. Personalkostnader til fast ansatte ved SV-fakultetet er i dag avhengig av at vi henter inn inntekter utover basisbevilgningen. Universitetene får en stor grunnbevilgning fra staten, men de må også konkurrere om offentlige midler, særlig når det gjelder forskningsaktivitet. I noen grad finansieres også undervisningsvirksomhet med midler

som ikke inngår i grunnbevilgningen og er konkurranseutsatt. Slik sett er vel hovedspørsmålet hvor avhengig man vil være av inntekter som er hentes inn gjennom søknad og konkurranse etter utlysning av midler («eksterne midler»). Videre er det også slik at ansatte finansiert av basismidler kan legge forskningsaktiviteten sin til et senter som er opprettet med en «ekstern bevilgning».

Det hevdes videre «I universitetssektoren vil flere rene forskerstillinger finansiert av basismidler innebære at midler overføres fra undervisning til forskning». Det er sant, men gitt at «ekstern finansiering» gir et *nettobidrag*, kan finansieringen også gå andre veien (fra forskning til undervisning) og dermed *i teorien* finansiere delte vitenskapelige stillinger (ikke kun forskningsadministrasjon og HR)?

Vi antar at det i utsagnet over refereres til «faste forskerstillinger». Men man nevner ikke «faste forskerstillinger som forutsetter ekstern finansiering». Slike vil ikke kreve basisfinansiering, i alle fall kun i lite omfang («brofinansiering»). Det er viktig å ha et ryddig forhold til disse. Ideelt sett skulle man ønske at grunnbevilgningen var stor nok til at det kunne settes av penger til buffer

uten å svekke utdanningstilbudet, men med fortsatt rammekutt og politiske signaler om hardere prioritering av offentlige midler, er dette vanskelig å se for seg.

Vi tror det er hensiktsmessig å adressere denne endringen i finansieringen av sektoren og fakultetet på en enda grundigere måte i det videre arbeidet med senterpolitikk. Universitetene har begynt å ligne mer på instituttsektoren i finansieringsform enten de vil det eller ikke. Basisfinansieringen er gått ned, og vi konkurrerer i større grad om midler enn før for å opprettholde aktivitetsnivået og nå strategiske mål innen forskning. I forskningssentrene blir utfordringen med midlertidige og faste forskerstillinger særlig aktuell, og behov for å bruke basisfinansierte årsverk til prosjektfinansierte stipendiater og postdoktorers kvalifisering i tråd med ny forskrift, kan begrense mulighetene til å utlyse rekrutteringsstillinger åpent.

Å adressere denne utviklingen og disse spenningene på en god måte, er en vesentlig utfordring på instituttnivået ved SV-fakultetet i dag også uavhengig av senterkonstruksjoner. Vi antar det i denne sammenheng er noe å lære av fakulteter som i flere år enn SV-fakultetet har hatt betydelige «eksterne» forskningsbevilgninger (se for eksempel diskusjonssak til MN-fakultetsstyret 20.03.2023).

Kapittel 7 – punkt 7.5: Stillingsstruktur

Vi er helt enige i at det er viktig med god dialog mellom senterledelse og vertsenhet både ved oppstart og nærmere sluttdato. Imidlertid tror vi det ikke er klokt å skape forventninger om utlysninger av faste stillinger på fagområdet som en rutine. I dagens situasjon er det svært mange faglige behov som skal dekkes av redusert basisbevilgning, og øremerking til ett spesifikt forskningsfelt kan være vanskelig å få til, særlig om det er relativt snevert. Det vil være forventninger i stab om at folk fra ulike områder skal kunne konkurrere om faste stillinger, og det er en grense for hvor mange man kan ha av faste ansatte per område ved et disiplininstitutt. Det er også viktig på huske på at de delte stillingene er «særsilt frie stillinger», og at normen er at folk forsker på de selv ønsker. Selv om noen ansettes med relevant ekspertise for et senter, vet vi ikke hva de ønsker å forske på om noen år.

I stedet tror vi at man bør man sette søkelys på behovet for at sentre ikke dannes på for spinkelt grunnlag mht. interesse fra fast stab. Dersom en kritisk masse av faste ansatte er involvert og forplikter seg gjennom frikjøp, vil man ha bedre forutsetninger for å lykkes med å videreføre miljøet fra senteret selv om en eventuell senterbevilgning forsvinner, enn om noen veldig få starter et senter. Manglende utgangspunkt eller svak forankring i den faste staben ved UiO er det som på sikt skaper utfordringer for de sentrene som starter med et «ovenfra-og-ned» og gjerne opprinnelig politisk initiativ. Videre bør sentre ha som mål å utvikle forskere i rekrutteringsstillinger som evner å konkurrere om faste stillinger uten øremerking ved UiO (og andre steder).

Kapittel 8: Arbeidsgruppens innstilling: 8.1. Forslag til felles senterpolitikk

Vi deler arbeidsgruppens konklusjon om at rammebetingelsene i sektoren tilsier at sentre vil være et sentralt virkemiddel for å sikre finansiering og nå SV-fakultetets strategiske mål. Kort sagt er forskningssentre kommet for å bli. Det er derfor viktig å utvikle en senterpolitikk som maksimerer fordelene og minimerer ulempene med senterorganisering ved universitetet og fakultetet. Vi noterer oss at universitetsledelsen signaliserer at SFF-policyen skal utvides til å gjelde andre sentre, men tror det uansett er behov for arbeid med retningslinjer på fakultetsnivå.

Vi er derfor også enige at man bør jobbe for å tydeliggjøre hvilke strategiske mål sentre skal bidra til å nå både på fakultets- og instituttnivå, og at det er ønskelig at man adresserer *både* forskning og undervisning i arbeidet med forskningssenterorganisering.

Dette perspektivet kommer fram i diskusjonen av en eventuell overgang fra senter til institutt, men vi skulle ønske at arbeidsgruppen først hadde adressert hvordan man kan håndtere konsekvenser for utdanning/undervisning av forskningssentre med store eksterne bevilgninger ved eksisterende institutter. La oss nevne noen spørsmål som fort melder seg her.

Fast vitenskapelig ansatte frikjøpes gjerne til sentre og forskningsprosjekter. Dette kan kompenseres med å gi undervisningsårsverk til postdoktorer og stipendiater, som slik får mulighet til kvalifiserende arbeid utover PhD-utdanning og egen forskning. Videre kan man hyre inn timelærere og universitetslektorer midlertidig for å dekke opp. Begge deler kan fungere godt, men det er ikke til å stikke under en stol at disse løsningene også har sine begrensinger. Ansatte i rekrutteringsstillinger kan utføre mange undervisningsoppgaver glimrende, men for noen oppgaver er erfaring og bred fagkompetanse ekstra viktig. Bruken av rene undervisningsstillinger, utfordrer på sin side prinsippet om forskningsbasert undervisning. Bistillinger på førsteamanuensisnivå for veletablerte forskere med undervisningserfaring utenfor universitetet, kan være et alternativ, men kun kortvarig. Obligatoriske emner utgjør en stor del av vår portefølje, og disse krever bredde, langsiktighet og mye koordinering på tvers for å sikre den kvalitet vi ønsker oss. Og hva med administrasjonsoppgavene som krever erfaring og helst professorkompetanse, som avdelingsledelse/gruppeledelse, forskningsgruppeledelse, programledelse og avansert bedømmelses- og rekrutteringsarbeid? Slike oppgaver kan ikke settes bort til eksterne eller til midlertidige i rekrutteringsstillinger.

Satt på spissen er det sånn at omfattende frikjøp av faste ansatte gjennom store eksterne bevilgninger til sentre i neste omgang skaper behov for å utvide den faste staben, noe som det på kort sikt ikke er rom for i budsjettene, og som i neste omgang vil gjøre virksomheten (inkl. faste ansatte i ulike stillingskategorier) enda mer avhengig av ekstern prosjektf finansiering (konkurransbasert finansiering). Hvordan bør man forholde seg til dette dilemmaet og spenningen mellom et kortsiktig og langsiktig perspektiv når målet både er fremdragende forskning og fremdragende utdanning? I det minste bør det presises at konsekvenser for vertsenhetens undervisningsvirksomhet og andre oppgaver som krever bred fagkompetanse og erfaring bør tematiseres/utredes i forbindelse med etablering av nye sentre.

Kapittel 8: Arbeidsgruppens innstilling: 8.2 Hovedregler for senterpolitikk

Vi tror det hadde vært en fordel om man her starter med å definere hva et senter er. Er det kun snakk om forskningssentre og hva slags typer er inkludert? Både egne organisasjonsenheter og sentre som ikke er det. Både fysiske og virtuelle?

Det bør, etter vårt syn, også komme frem om senterbetegnelsen skal forbeholdes en klart definert type enhet (i tråd med rapportens definisjoner), eller om det også kan brukes om enheter som i utgangspunktet f.eks. ligner mer på en forskergruppe om gruppe medlemmene ønsker det.

Ellers har vi følgende bemerkninger:

- Det hadde, etter vårt syn, vært en fordel å presisere når det er hensiktsmessig å organisere sentre på fakultetsnivå, og herunder hva alternativet til fakultetsorganisering er om det er snakk om flerfaglige/tverrfaglige sentre uten hovedtyngde i én disiplin.
- En senteretablering som innebærer reorganisering og delegasjon av personalansvar (dvs. som ikke bare er virtuell), bør ha forankring i instituttets styre, ikke bare godkjenning av instituttleder.
- Det bør fremgå tydelig ved etablering hva som er senterets tidsperiode, slik at det er tydelig når senteret skal evalueres og eventuelt kan legges ned.
- Også sentre som ikke er basert på en spesiell ekstern senterbevilgning bør evalueres og være mulig å legge ned om det ikke er liv laga ifølge oppsatte kriterier. Senterbetegnelsen skaper forventninger eksternt som man bør kunne leve opp til. En regel om fornying av sentre hvert fjerde eller femte år, virker fornuftig.
- Styret som opprettet sentret, bør ha myndighet til å legge det ned etter evaluering.
- Et senter bør ha basis i flere fra før fast vitenskapelig ansatte i delte stillinger for å ikke være sårbart og for å kunne ha gode muligheter hente inn ekstern finansiering.
- Dersom initiativet til et senter kommer fra oven og politisk hold, uten at fast vitenskapelig ansatte ønsker å forplikte forskningstiden sin til det, bør man vurdere å plassere sentre i randsonen av universitetet/fakultetet som stiftelse i stedet, finansiert av senterbevilgningen.

Sentre og undervisning: Sentre integrert i institutter bør som nevnt inkludere fast ansatte i delte stillinger. Slik vil det ikke måtte være vanntette skott mellom sentrets

forskning og instituttet/instituttens undervisning, og man kan vurdere å legge på måneds-/årsverk til rekrutteringsstillinger finansiert av basis om sentret inngår i et institutt eller er basert på et samarbeid mellom flere institutter.

Sentre som henter inn eksternt finansiering til undervisning bør ligge ved et institutt for å være en del av undervisningsporteføljen og -miljøet man bidrar til.

Når det gjelder muligheten for sentre til å bli et institutt, mener vi følgende spørsmål bør adresseres i tillegg:

- Hva skal til for å få undervisningsoppgaver for et senter, og slik kunne bli et institutt?
- Bør sentre som ikke ble opprettet for undervisningsformål kunne bli institutt?
- Når gir det faglig mening å opprette et nytt institutt ved SV-fakultetet? Bør det forbeholdes institutter som dekker et område/fokus som kan sies å utgjøre en ny samfunnsvitenskapelig disiplin?

Videre savner vi et punkt om personale. Dette er drøftet tidligere i dokumentet, men vi tror dette temaet også bør inn i policyen. For eksempel er det rimelig å si noe om størrelsesforholdet mellom ansattgrupper, det vi si mellom fast vitenskapelig i delte stillinger (frikjøpt), postdoktorer, stipendiater, ulike typer forskerstillinger, vitenskapelige assistenter og administrativt personale.

Vi antar også det er hensiktsmessig å skjele enda mer til policyen for SFF'er i det videre arbeidet, gitt signalet om at den skal kunne komme til å gjelde mer generelt ved UiO. Samtidig kan det være andre punkter og format som også kan vurderes – se for eksempel denne senterpolitikken.

Til sist vil vi gjerne legge til at selv om arbeidsgruppen klargjør at den skisserer en senterpolitikk for nyetableringer, er det rimelig å tenke at man etterpå kan diskutere om senterpolitikken som vedtas kan anvendes på eksisterende sentre. Vi tror klart definerte rammer med der tilhørende forutsigbarhet, vil være en fordel også for disse.

TIK Senter for teknologi, innovasjon og kultur

Høringssvar om senterpolitikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

TIK takker for anledningen til å gi høringssvar på utredningen Senterpolitikk for Det Samfunnsvitenskapelige fakultet.

Innledningsvis vil vi si at arbeidsgruppen etter vår vurdering har besvart det omfattende mandatet på en god og konkret måte.

Vi registrerer at forslaget til senterpolitikk er eksplisitt rettet inn mot nye fremtidige sentre.

Etter vår oppfatning er diskusjonen om fordeler og ulemper knyttet til senterorganisering og opprettelsen av nye sentre god. Vi registrerer og er enige i arbeidsgruppens beskrivelse av senterorganisering som et vesentlig bidrag til

strategisk, økonomisk og ikke minst faglig utvikling i dagens akademia, herunder ved vårt eget Samfunnsvitenskapelige fakultet.

TIK er tilfreds med at utredningen beskriver de ulike senterne og deres særegenheter. Det går klart fram at TIK er et senter som inngår som en av grunnenhetene ved fakultetet, som en egen permanent enhet uten tidsbegrensning. TIK har i likhet med andre grunnenheter forskning og undervisning som likestilte formål, herunder undervisning på bachelornivå, egne masterprogrammer og egen studieretning på fakultetets doktorgradsprogram. Senteret har en stab bestående av i all hovedsak ordinære kombinerte forsknings og undervisningsstillinger som underviser og forsker innenfor et eget akademisk fagområde komplementært til de andre instituttene ved fakultetet. TIK registrerer at vi dermed per i dag faller best inn under den definisjonen arbeidsgruppen gir av et institutt, i motsetning til senter. (Se også avsluttende kommentar om TIK.)

Et senter defineres av arbeidsgruppen i kontrast til dette, som en enhet som er opprettet for å fremme forskning og eller andre formål på spesifikke og gjerne mer avgrensede tematiske områder (side 20). Arbeidsgruppen beskriver sentre også gjennom deres stillingsstruktur og vektlegger at stillinger ved sentre ofte er midlertidige og direkte knyttet til prosjektf finansiering, mens institutter har mer stabile, langvarige ansettelser og stillingsstruktur (side 19). På TIK har vi hatt to slike sentre (INTRANSIT og OSIRIS), og frem til 2026 INTRANSIT-senteret. INTRANSIT er et tidsavgrenset senter finansiert av NFR og som i all hovedsak er «virtuelt» med forskere i flere ulike land og institusjoner. Dette representerer typisk et senter med en konsentrert forskningsinnsats.

Innspill til de konkrete spørsmålene grunnenhetene er bedt om å svare ut

- Har grunnenheten innspill til arbeidsgruppens forslag til krav som må være oppfylt for at et senter kan få status som institutt?

TIK er enige i arbeidsgruppens kriterier for at et senter skal få status som et institutt.

- Har grunnenheten innspill til spørsmålet om hvordan hensynet til undervisningen kan ivaretas i fakultets senterpolitikk?

TIK slutter seg til utredningens innstilling om at nye sentre bør bidra til vertsenhetens undervisning/utdanning. TIK har bred erfaring med tidsavgrensede sentre med ekstern finansiering innenfor vårt senter. Slike sentre bør og har alltid kombinert det å inngå i allerede tematisk profil og samtidig bidra til utvikling av denne, for eksempel via vår undervisningsportefølje. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at betegnelsen senter i økende grad blir anvendt av forskningsfinansiører for å betegne noe som i realiteten er et større forskningsprosjekt og disse bør håndteres som det.

- Har grunnenheten konkrete innspill til hvordan den faglige kompetansen som bygges opp på et senter kan gi varige effekter og positive ringvirkninger for vertsenheten og UiO etter at senteret ikke lenger eksisterer som egen organisatorisk enhet?

TIK-senteret har – som utredningen også omtaler – omfattende erfaring fra å lede midlertidige forskningssentre innenfor vårt senter. Våre sentre har alltid forankring i den fast vitenskapelige staben, og det er etter vårt syn en hensiktsmessig måte å sikre at sentrenes kompetanse gir varige effekter. Samtidig ser vi at rekruttene som har vært knyttet til sentrene ofte går til samarbeidspartnere både offentlig og privat, og slik fortsetter å være del av kunnskapsallmenningen TIKs forskere også bidrar til. På utdanningssiden ser vi at tidligere rekrutter også er en verdifull ressurs ved behov for eksterne sensorer og evt. veiledere og forelesere. I forlengelsen av dette vil vi bemerke at dette med å sikre ringvirkninger ikke er noe som lettest skjer i etterkant av et senterers liv, men noe som må pleies og ivaretas underveis i senterets liv, på den måten at sentrene integreres i virksomheten og primært gjennom at medlemmer av den faste staben med kombinerte forsknings- og undervisningsoppgaver er involvert og leder det aktuelle senteret. En påføring utenifra av et avgått senter innenfor en struktur som har en annen tematisk og epistemisk profil vil kreve betydelig langsiktig arbeid og vil kunne medføre store transaksjonskostnader og betydelig risiko.

- Hvilke særlige spørsmål reiser etablering av fler-/tverrfaglige sentre ved disiplinære institutt for de to foregående kulepunktene?

Allerede svaret på de to andre spørsmålene over tilsier at det er en opplagt og til dels stor risiko dersom nye sentre etableres uten forankring i den aktuelle grunnenheten. Problemet ligger imidlertid ikke som vi ser det i en konflikt mellom tverrfaglighet versus disiplinære institutt. Her vil vi i stedet henvise til utredningens henvisning til fakultetets strategi 2030 hvor det understrekes at en videre utvikling av de samfunnsvitenskapelige fagene er avgjørende for fakultetets framtid. Elementer av tverrfaglighet er og vil være en helt naturlig del av dette og er ikke i seg selv et problem. Det avgjørende som vi ser det, vil være koplingene mellom det aktuelle senteret og grunnenheten. Etablering av nye sentre kan gjøres med relativt liten risiko og med høye faglige gevinster på kort og lang sikt, eller de kan gjøre det på måter som øker risiko. Forslagene til ny senterpolitikk imøtekommer på en god måte kriteriet lav risiko og potensiell høy gevinst, uavhengig av om det aktuelle senteret er en eller flerfaglig. Problemstillingen som kanskje kunne vært løftet tydeligere opp og som fortjener gjennomtenkning er risikoen knyttet til potensielle personal- og styringsmessige utfordringer ved rene faste forskerstillinger som slik det defineres i utredningen er et særtrekk ved sentre.

Avsluttende kommentar om TIK.

I arbeidsgruppens innstilling til felles senterpolitikk ved fakultetet, understrekes det at en felles senterpolitikk bør bidra til bedre informasjon om og åpenhet rundt sentrene og sikre en gjensidig dialog mellom alle interessenter. Det er vi enig i og også av den grunn er vi tilfreds med at utredningen konkret får fram de konkrete ulike senterorganiseringene ved fakultetet.

Et institutt beskrives som (side 12) enheter uten sluttdato med en fast stab av kombinerte forsknings/ og undervisningsstillinger og med egne administrative ansatte og videre at et institutt er en underenhet av et fakultet med ansvar for et akademisk område eller en disiplin

som omfatter både undervisning, forskning og administrative oppgaver innen instituttets spesifikke fagområde.

At TIK på denne måten for alle praktiske formål samsvarer langt bedre med det som defineres som et institutt enn som et senter kunne ha kommet enda tydeligere fram om utredningen noe mer overordnet hadde pekt på forskjellen mellom sentre som er etablert som permanente enheter og som svar på noen grunnleggende og vedvarende samfunnsproblematikker med tilsvarende etablerte epistemiske fellesskap og befestede kunnskapstradisjoner med egen undervisningsportefølje, på den ene siden, og andre mer avgrensede tids og tema/definerte sentre og med en annen stillingsstruktur. Når TIK tilhører den første kategorien er det med base i to veletablerte forskningstradisjoner med etter hvert disiplinlignende karakter.

Innovasjonsstudiene og teknologi/ og vitenskapsstudiene (STS) som TIK forsker og underviser i, kan sees ett av flere vesentlige bidrag til videreutvikling av samfunnsvitenskapene og som i dag er befestet ved de fleste store universiteter på kontinentet med egne tidsskrifter og faglige organisasjoner, mange steder i sterk framvekst. TIKs faglige innretning er dermed komplementær til de disiplinene som i dag tilligger de andre av fakultetets institutter.

Som senter går vi da også lenger tilbake enn den formelle etableringen av TIK i 1998, tilbake til opprettelsen av Senter for teknologi og menneskelige verdier (TMV) og ESST i hhv 1988 og 1993, og er nå befestet i en relativt liten stab, men som genererer betydelige eksterne inntekter til fakultetet, har stort tilslag både på eksellens-midler og mer anvendte programmer, et svært attraktivt undervisningsprogram og en stor gruppe phd-kandidater innenfor vår egen gren av fakultetets doktorgradsprogram.

Uavhengig av betegnelse som institutt eller senter er det avgjørende for TIK gode, stabile rammer og betingelser slik at vi kan inngå i og bidra til fakultetet i tråd med hvem vi er og med rom og mulighet til å utvikle oss videre gjennom vår forskning, utdanning og interaksjoner med samfunnet. TIK ønsker å understreke at vi er godt tilfreds med organiseringen som grunnenhet på instituttnivå ved fakultetet. Den er avgjørende for institusjonelle og administrative rammer og støtte, samt vesentlig for utvikling av samfunnsoppdraget vårt. TIK ser fram til fortsatt å bidra til fakultetets virke i årene som kommer.

Edwin Leuven, Økonomisk institutt

Thank you for the opportunity to provide feedback on the proposed center policy for the Faculty of Social Sciences. I suggest strengthening the following points to further enhance clarity and practicality:

Crowding-out Principle (Reference Section 6.2 and 7.3):

The current document recognizes that centers may crowd out other activities, particularly in terms of teaching and administrative responsibilities. However, it does not explicitly link the organizational placement of centers to the crowding-out effects they may have on specific institutes. I recommend explicitly stating that centers, which significantly draw resources or create crowding-out at a particular institute, should

ideally be organized within that institute. This clear alignment can better manage incentives, accountability, and resource allocation.

Adaptability and Minimal Administrative Friction (Reference Section 7.6 and 8.1.2):

While the document rightly emphasizes adaptability—acknowledging the transient nature of centers driven by policy trends and external funding—it lacks specific recommendations on how to ensure flexibility without incurring excessive administrative overhead. To address this, I suggest clearly stating that adaptability should be prioritized through lightweight, clearly defined procedures for the establishment, evaluation, and closure of centers. Such procedures should explicitly aim to avoid introducing unnecessary bureaucratic layers or complexity, ensuring that the organizational structure remains flexible and responsive to changing research priorities and external opportunities.

Additionally, I suggest that crowding-out effects and adaptability should also be explicitly considered when determining if a center might be placed directly under the faculty level.

I believe that incorporating these clarifications into the recommendations would enhance the effectiveness and operational practicality of the center policy, ensuring alignment between resource allocation, organizational accountability, and strategic adaptability.

Oversatt (Google translate):

Takk for muligheten til å gi tilbakemelding på den foreslåtte senterpolitikken for Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Jeg foreslår å styrke følgende punkter for ytterligere å forbedre tydelighet og praktisk gjennomførbarhet:

Prinsipp om fortrenkning (referanseavsnitt 6.2 og 7.3): Det nåværende dokumentet erkjenner at sentre kan fortrenge andre aktiviteter, spesielt med hensyn til undervisning og administrativt ansvar. Det knytter imidlertid ikke eksplisitt den organisatoriske plasseringen av sentre til fortrenkningseffektene de kan ha på spesifikke institutter. Jeg anbefaler å eksplisitt slå fast at sentre som trekker ut betydelige ressurser eller bidrar til fortrenkning ved et bestemt institutt, ideelt sett bør organiseres innenfor det instituttet. Denne klare tilpasningen kan bedre håndtere insentiver, ansvarlighet og ressursallokering.

Tilpasningsevne og minimal administrativ friksjon (referanseavsnitt 7.6 og 8.1.2):

Selv om dokumentet med rette vektlegger tilpasningsevne – og erkjenner sentrenes forbigående natur drevet av politiske trender og ekstern finansiering – mangler det spesifikke anbefalinger om hvordan man kan sikre fleksibilitet uten å pådra seg for store administrative kostnader. For å håndtere dette foreslår jeg å tydelig slå fast at tilpasningsevne bør prioriteres gjennom lette, klart definerte prosedyrer for etablering, evaluering og nedleggelse av sentre. Slike prosedyrer bør eksplisitt ha som mål å unngå å introdusere unødvendige byråkratiske lag eller kompleksitet, og sikre at organisasjonsstrukturen forblir fleksibel og lydhør overfor endrede

forskningsprioriteringer og eksterne muligheter. I tillegg foreslår jeg at fortrenningseffekter og tilpasningsevne også eksplisitt bør vurderes når man skal avgjøre om et senter kan plasseres direkte under fakultetsnivå. Jeg mener at det å innlemme disse avklaringene i anbefalingene vil forbedre effektiviteten og den operative gjennomførbarheten av senterpolitikken, og sikre samsvar mellom ressursallokering, organisatorisk ansvarlighet og strategisk tilpasningsevne.